

Als Onze Lieve Heer me nu snel haalt, dan ben ik wel tevreden' Maria Langezaal-Timmers

ZATERDAG 20 OKTOBER 2012

INTERVIEW VAN DE WEEK

Oudste van Leiden én Zuid-Holland is 108 jaar: het lichaam frêle, de geest scherp

'Die stadhuisbrand, dat weet ik nog goed'

Als kind was ze altijd ziekelijk. Inmiddels heeft ze de ontzagwekkende leeftijd van 108 jaar bereikt. Daarmee is Maria Langezaal-Timmers niet alleen de oudste inwoner van Leiden, maar van heel Zuid-Holland. De Eerste en Tweede Wereldoorlog, de Stadhuisbrand in 1929, de komst van de auto en elektriciteit, om maar een paar historische gebeurtenissen te noemen: zij was er ooggetuige van. Dat de Leidse op deze respectabele leeftijd drie van haar zes kinderen overleefde, is wrang, maar onontkoombaar.

Maria Langezaal woont nog zelfstandig. Onlangs brak ze haar been en daarom ligt ze tijdelijk in een verpleegtehuis, maar binnenkort hoopt ze weer naar haar flat terug te keren. Het lichaam is frêle, de geest nog scherp. Maria Langezaal vertelt, soms in flarden, soms heel helder. Ze wordt bij het interview geïnterviewd door zoon Oscar en schoondochter Érné.

Gezond geleefd?

„We hadden thuis vroeger een broodverij, maar mijn zus en ik mochten nooit een biertje drinken. Toen we groter waren, kregen we af en toe een brandewijntje met sulker. Maar eigenlijk heb ik nooit gedronken en nooit gerookt. Altijd goed gegeten, maar wel matig. Ik weet ook niet waarom ik zo oud ben geworden. Ik begrijp er eigenlijk niets van. Niemand in de familie is dat gelukt. Het leven is zo snel gegaan. Ik ben wel blij dat dit (wijst met haar vinger op haar voorhoofd, red.) nog een beetje goed is.“

Altijd ziek

Maria Langezaal: „Als kind was ik heel veel ziek. Ik was niet zo sterk. Nee, dat zou u niet denken als u me nu ziet. Ik wilde vroeger vaak niet eten, waarom, dat weet ik niet meer.“

Schoondochter Érné niet...Ze heeft ook mond- en blauwvlerghoud.

„Dat kregen de mensen vroeger van onsgevonden.“

Vroegste herinneringen

„We woonden aan de Nieuwstraat in Kerkrade, de grens met Duitsland lag in het midden van de weg. Als kind zag ik duizenden militairen langslopen. Dat was in de Eerste Wereldoorlog, ja. Troep na troep na troep... allemaal jonge jongens, studenten, alles moest in dienst. Er waren ook huizen en. Enge mannen met baarden, met helmen en van die lansen. Verschrikkelijk was het. Dat die oorlog ineens voor de deur staat. Je gaat slapen, je wordt wakker en ineens die soldaten...De Duitsers zetten een prikkeldraadversperring door de straat, dat was de grens. We konden ineens niet meer naar landen en we hadden waar we als kind vaak speelden. Die waren nu altijd kersen van de bomen. Heerlijk smaakte die.“

Echtgenoot

„Frans, mijn man, was een dokter. Hij was van uit Eindhoven. Waar we elkaar hebben ontmoet. Hij kende me in Heerlen, dat was hij op bezoek. Toen ik was niet meteen verliefd. Ik heb heel lang gewacht voordat ik 'ja' te zeggen zat, drie jaar. Ja, dat weet ik niet zeker meer. Leiden was me te ver weg. Ik was, tot ik hem tegenzo, nooit verder geweest dan Den Bosch.“

Stadhuisbrand

„Dat het stadhuis in brand stond, ja hoor, dat weet ik nog

Paspoort

Naam: Mevr. M. (Maria Francisca Leonie) Langezaal-Timmers
Leeftijd: 108 jaar (geboren op 7 september 1904)
Woonplaats: Leiden, tijdelijk (vanwege een gebroken been) in een verpleegtehuis. Is geboren en getogen in Limburg. Bijzonder: Maria Langezaal is momenteel de oudste inwoner van Leiden, zelfs van heel Zuid-Holland. Ook bekend van de firma Langezaal & Ininger, een elektrotechnisch installatiebureau. Het familiebedrijf bestaat 107 jaar.
Burgerlijke staat: weduwe van Frans Langezaal (overleden in 1983), zes zoons, van wie er inmiddels drie zijn overleden, zes kleinkinderen, van wie één overleden, 22 achterkleinkinderen.

goed. (In 1929, red.). Mijn man was bij ons op bezoek in Limburg toen zijn moeder belde. Frans, kom naar huis, het hele stadhuis staat in brand. Zijn zus woonde aan de overkant, in de Broestraat, die dikke brandweenslangen werden dwars door haar haai, een door die tuin in de sloot bij de Langebrug gelegd.“

Leiden

„Ik vond het niet erg om hier naar toe te moeten verhuizen. Ik kreeg een goede man, dat is hoofdzakelijk. Maar Leiden was heel anders dan Heerlen. Limburg was veel moderner. Toen ik trouwde en hier naar kwam, in 1930, hadden ze in Leiden nog geen elektriciteit, bij ons in Limburg was die er al lang. Ik vond het raar dat iedere avond een man van de gemeente op de Nieuwe Rijn de gaslantaarns kwam aanzetten. Lang niet alles was hier bestaand, in Limburg wel. De singels, het Levensdaal, het was niks als modder. Toen ik hier naar toe verhuisde, werd er niet wakker en ineens die soldaten...De Duitsers zetten een prikkeldraadversperring door de straat, dat was de grens. We konden ineens niet meer naar landen en we hadden waar we als kind vaak speelden. Die waren nu altijd kersen van de bomen. Heerlijk smaakte die.“

Kinderen

„Ik heb zes jongens gehad. Dat had ik nooit kunnen denken, maar het gebeurde. We waren katholiek. Nee, de pastoor kwam nooit vragen of er weer een 'zieldief' bij kwam. Dat ken de mensen er nu maar van om het katholieke geloof respectievelijk te maken. Een kind, dat was alleen voor de vrouw en de man, niet voor de pastoor of de priester. Het was een meitje gehad, maar dat is niet gelukt. Dat vond ik jammer. Mijn man ook. Of ik het beste schoondochter heb? Ja natuurlijk zijn ze lief, anders heb ik mijn zoons niet. Ze zijn niet om er mee te trouwen.“

„Ze zijn niet groot geworden. Ik ond het erg dat ik niet altijd kon geven wat ik wilde, je had het gewoon niet. Oscar hier, is altijd thuis blijven en wonen, hij

Maria Langezaal-Timmers, eerder dit jaar gefotografeerd toen ze als oudste Leidse de speciale Pieterskerkzegel van de Leidse Vereniging van Postzegelverzamelaars kreeg uitgereikt. FOTO CLAUDIA CLAES

is nooit op kamers gegaan. Dat vond ik fijn.“

Opvoeding

Oscar: „Ze was nooit een strenge moeder.“

Maria Langezaal: „Ik heb ze alle zes te veel verwend. Maar dat heb ik niet voor niets gedaan. Ze zijn allemaal lief. We hadden geen grote tuin, daarom ging ik altijd met ze naar het Plantsoen, daar konden ze spelen. Dan nam ik boterhammen mee. De kinderen hadden telletjes en van die dingen in de tucht. O ja, dat heette een dia-

Als er vroeger gestraft moest worden, dan deed pappa dat. Een hele lieve man. Hij was zó (steekt haar duim op). Té goed. Of nee, je kunt nooit té goed zijn, geloof ik. Hij had kamertje bij ons aan huis aan de Nieuwe Rijn, hoefde de deur niet uit. Hij bracht de kinderen 's ochtends altijd naar de bewaarschool aan het Levensdaal. Heeft u kinderen? Doet uw man thuis ook wel wat? Heel belangrijk hoog dat mannen iets doen thuis.“

Angsten

„Ik was altijd bang dat mijn

kinderen onder de Blauwe Tram zouden komen. De tram die door de Haarlemmerstraat reed. Oscar reed er altijd atelken in mee. Ik was altijd ongerust of de jongens wel veilig thuis zouden komen. Vooral in de oorlog.“

Oscar: „Het was niet de Blauwe maar de gele tram, ma. De Blauwe reed van de Hoge Rijn bij de Nieuwe Oegstgeest, die gele over de Hoorlennersstraat.“

Maria Langezaal: „Pas op, Oscar, je zit op mijn been! Ik ga nu toch dingen verge-

Oorlogen

„De Tweede Wereldoorlog was erger dan de eerste. Pappa moest er elke dag op uit om eten te verzamelen. Van het personeel van de Medifabriek kregen we elke week een brood. Ze waren klant van het elektrotechnisch bedrijf dat mijn man had, hij moest er vaak heen. Van de dekenfabriek Zaalberg kreeg ik dekens. Die heb ik nog steeds. De directeur van die fabriek, mijnheer Schrandt, had de eerste grote auto van Leiden, een Buick! Het waren hele bijzondere mensen die vlak na de

oorlog een auto kregen. De notaris, de dokter.“

Oscar: „Auto's waren toen op de bon. De voorzitter van de Kamer van Koophandel in Leiden bepaalde wie er voor in aanmerking kwam. Mijn vader kreeg een kleine Renault toegewezen. 'Houd die maar', zei hij. Toen kreeg hij prompt een Ford.“

Veel zien komen

Maria Langezaal: „Bijna alle huizen in Leiden hadden een kelder. Je had dus geen ijskast nodig. Je verbouwde van alles zelf, en dat meteen op, of

deed het in een weckpot, voor in de winter. Je had vroeger niets, geen wasmachine, geen stofzuiger, dan blagen de huisvrouwen van nu dat ze veel werk hebben.“

Érné: „Aar mo, jullie hadden vroeger een dienstbode, een werkster, dat hebben vrouwen van nu praktisch niet meer.“

Trots

Maria Langezaal: „De zaak bestaat nog steeds, na meer dan 100 jaar. Daar ben ik trots op. Mijn man heeft 'n overgenomen van zijn vader. Hij moest altijd inschrijven voor een werk en het was vaak spannend: krijg hij het, of krijgt hij het niet? Mensal kreeg hij het wel, ze zagen mijn man allemaal graag komen.“

Mijn kleinzoon Marcel is daar nu de baas. Ik ben heel trots op hem. Weet u, hij komt elke week een keer tussen de middag zijn boerhammen bij mij opeten.“

Hoeverd kleinkinderen ik heb? Ik heb het altijd geweten, maar nu niet meer.“

Burgemeester

Oscar: „Burgemeester Lanferink is nu al acht jaar op rij lang geweest op de vierjarige termijn. Hij is op 7 september nog geweest. Weet u nog, mo, jullie hebben het dit jaar gehad over dialecten. Al die dialecten zijn langs de grens Nederland, Duitsland, tot aan de Jura toe, praktisch hetzelfde. En vorig jaar ging het over de kachtdool, waar u op heeft geweten, bij de wonen in Limburg, waar u zo goed Frans heeft leren spreken.“

Mevrouw Langezaal: „Natuurlijk spreek ik dat nog! Je parle encore Français, toujours! Dat vergeet je niet.“

Zelfstandig

Oscar: „Mijn moeder woont nog zelfstandig in een appartement aan de Apollolaan. Ze is er het met twee keer een kwartier in uitgang per dag en een werkster. Ze doet nog heel veel zelf haar brood klaarmaken, doodten. We zijn een keer met haar een bijeenkomst als bijeenkomsten om te kijken of ze het wat vond. Ze heerde zich direct om: 'Ik wil hier niet in, al die vrouwen aan tafel die geen stam woor d zeggen.'“

Maria ja, toen is ze gevallen. Dat ze nu afhankelijk is, vind ik ze veel. Dat is achterloze, dat je te laat moet in eigen hand haken, klan te overal door. Gedabik gewonnen ze goed.“

Maria Langezaal: „Een vriendin belde aan, ik wilde open- doen en ben gestruikeld. Stom, hè?“

De Lieve Heer

Mevrouw Langezaal: „Ben ik de oudste van Zuid-Holland? Hoe is het mogelijk...“

Je weet dat niet waar je het aan te danken hebt dat Onze Lieve Heer me zo oud heeft laten worden. Ik vind het heel wel genoege, ik zou liever weg zijn. Ik ben niet ziek, nee, maar ik heb lang genoege geleefd. Maar je hebt daar als mens niks over te vertellen.“

„Aar al u nu terug- kijkt, hebt u dan een goed leven gehad? Bent u tevreden, met Bent u gelukkig geweest?“

Maria Langezaal: „Ja, ja, het antwoord is op alle twee ja! Ik heb het nooit om te zeggen. Denen. Als Onze Lieve Heer me nu maar snel haalt, dan ben ik wel tevreden. We moeten maar afwachten.“

MIEF SMITSLIOO-DE GRAAFF